

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 18 Απριλίου 2012

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1 Η καταγραφή των γεγονότων από το Θουκυδίδη δεν είναι απλώς μία παράθεση των ενεργειών του εκάστοτε πρωταγωνιστή. Ο Θουκυδίδης παραθέτει τα γεγονότα με τέτοιο τρόπο, ώστε οι ενέργειες της μίας παράταξης να αποτελούν την αιτία της αντίδρασης για την άλλη παράταξη. Ακολουθεί δηλαδή το σχήμα της δράσης – αντίδρασης. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα, η καταγραφή των γεγονότων ακολουθεί πιστά τη λογική αυτή.

Αρχικά, μετά την ενέοργια των ολιγαρχικών να μηνύσουν τον Πειθία και την αθώωσή του (δράση από την πλευρά των ολιγαρχικών), ακολουθεί η αντιμηνύση του Πειθία σε βάρος των ολιγαρχικών (αντίδραση από την πλευρά του Πειθία).

Η αντιμηνύση του Πειθία οδηγεί στην καταδίκη των ολιγαρχικών, οι οποίοι καλούνται να πληρώσουν ένα εξοντωτικό πρόστιμο. Οι ολιγαρχικοί αδυνατώντας και αρνούμενοι να πληρώσουν το πρόστιμο, καταφεύγουν ως ικέτες στα ιερά για να επιτύχουν συμβιβασμό σχετικό με την πληρωμή του προστίμου (αντίδραση από την πλευρά των ολιγαρχικών). Ο Πειθίας αρνείται, από την πλευρά του κάθε συμβιβασμό, και πείθει τη βουλή να επιμένει στην επιβολή του προστίμου (αντίδραση από την πλευρά του Πειθία).

Παράλληλα, η παράταξη των δημοκρατικών μεθοδεύει μέσω του Πειθία, ο οποίος είναι μέλος της βουλής, να ανατρέψει την απόφαση για τήρηση ουδετερότητας από την πλευρά της Κέρκυρας και να συμμαχήσουν οι Κερκυραίοι εκ νέου με τους Αθηναίους (δράση από την πλευρά του Πειθία). Η εξέλιξη αυτή κλιμακώνει την αντίδραση των ολιγαρχικών, οι οποίοι, καθώς αντιλαμβάνονται την πλήρη ανατροπή των δεδομένων εις βάρος τους, καταφεύγουν στη

βία. Εισβάλλουν αιφνιδιαστικά στη βουλή και εξοντώνουν τον Πειθία και άλλους εξήντα δημοκρατικούς οδηγώντας ουσιαστικά την Κέρκυρα στον αιματηρό εμφύλιο πόλεμο που θα ακολουθήσει (αντίδραση από την πλευρά των ολιγαρχικών).

A2 Μετά την αθώωσή του, ο Πειθίας κατήγγειλε κι αυτός τους πολιτικούς του αντιπάλους. Οι κατηγορίες που απέδωσε εναντίον τους δεν εδράζονταν σε πολιτική βάση αλλά είχαν χαρακτήρα θρησκευτικό και κοινωνικό. Όπως αποδείχτηκε από τη δική του αθώωση, ήταν δύσκολο να στοιχειοθετηθούν καταγγελίες πολιτικής υφής.

Κατηγόρησε λοιπόν τους αντιπάλους του, ολιγαρχικούς, τους πέντε πιο πλούσιους από τους πολίτες, που είχαν την επίβλεψη του τεμένους, ότι έκοβαν συστηματικά τις φούρκες, δηλαδή τους πασσάλους που στήριζαν τα κτήματα παραβιάζοντας το νόμο, για να τα εμπορευτούν ή για να τα χρησιμοποιήσουν στα δικά τους κτήματα. Σύμφωνα με άλλη άποψη, οι πλούσιοι επεδίωκαν το σφετερισμό των ιερών κτημάτων ή έκοβαν τα κλαδιά από τις ιερές ελιές για να μπολιάσουν τις δικές τους, πράξη επίσης απαγορευμένη.

Ενώ λοιπόν ο Πειθίας παρουσιαζόταν ως προστάτης του ιερού άλσους του Δία και του Αλκίνου και υπέρμαχος της ηθικής τάξης, υποκινούνταν από μικροψυχία, μισαλλοδοξία και εκδικητική διάθεση. Τα κίνητρό του δηλαδή ήταν πολιτικά, όπως φάνηκε από το ύψος του προστίμου και την αδιαλλαξία του στην καταβολή του με δόσεις.

B1 α)

Σύμφωνα με το κείμενο, αυτοί που καταδικάστηκαν να πληρώσουν μεγάλο πρόστιμο, επειδή δεν μπορούσαν να το πληρώσουν, προσέφυγαν ως ικέτες στα ιερά. Οι ικέτες ήταν ιερά πρόσωπα και όταν κατέφευγαν σε βωμούς ή ναούς ζητώντας άσυλο, δεν μπορούσε κανείς να τους αποσπάσει και να τους απομακρύνει από τον ιερό χώρο με τη βία. Σε περίπτωση που κάποιος τους αποσπούσε βίαια, διέπραττε πράξη ιερόσυλη που ονομαζόταν άγος και αυτοί που το

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2012

E_3.Αλ1(α)

διέπρατταν εναγείς, γιατί ο ικέτης ήταν υπό την προστασία του θεού και επέφερε συμφορές στο πρόσωπο ή στην πόλη που επεδείκνυε ασέβεια προς τον ικέτη.

Ο θεσμός αυτός επιβιώνει μέχρι σήμερα με τη μορφή του ασύλου που μπορεί να ζητούν πολιτικοί κρατούμενοι ή γενικότερα πρόσωπα των οποίων η ζωή κινδυνεύει από αντιπάλους και θέλουν να προφυλαχτούν από την αυθαιρεσία και την αυτοδικία των διωκτών τους. Όταν δίνεται άσυλο στους διωκόμενους, δε σημαίνει ότι απαλλάσσονται από αξιόποινες πράξεις που μπορεί να έχουν κάνει. Εάν αποδειχτεί ότι έφταιγαν, τιμωρούνται σύμφωνα με το αστικό δίκαιο και η πολιτεία πρέπει να μεριμνήσει μόνο για τη ζωή τους. Χώροι ασύλου στην εποχή μας θεωρούνται οι ναοί και τα πανεπιστήμια (γενικότερα οι ακαδημαϊκοί χώροι).

β) Ο Πειθίας ήταν Κερκυραίος, επικεφαλής της δημοκρατικής παράταξης στην πόλη του. Εξαιτίας λοιπόν των δημοκρατικών του πεποιθήσεων και των φιλοαθηναϊκών του φρονημάτων είχε μόνος του προθυμοποιηθεί να προασπίζει τα συμφέροντα της Αθήνας στην Κέρκυρα, εκτελώντας χρέη προξένου. Πρέπει να σημειωθεί ότι στις αρχαίες ελληνικές πόλεις δεν υπήρχαν διπλωματικοί εκπρόσωποι για τη διεκπεραίωση των διακρατικών σχέσεων. Στη σημερινή εποχή, βέβαια, ο πρόξενος κατάγεται από τη χώρα της οποίας εξυπηρετεί τα συμφέροντα.

B2 Τα αίτια που οδήγησαν τους ολιγαρχικούς Κερκυραίους στο πραξικόπημα ήταν κυρίως πολιτικά. Αντιλαμβανόμενοι ότι ο Πειθίας πλέον μετά την αθώωσή του, ανακτά και πάλι την πολιτική πρωτοβουλία, θεώρησαν ότι είναι πιθανό να μεταπείσει τους Κερκυραίους, ώστε να ενταχθεί η πόλη τους στην αθηναϊκή συμμαχία, αποχωρώντας έτσι από την πελοποννησιακή. Προκειμένου λοιπόν να αναλάβουν την εξουσία οι ολιγαρχικοί και να προσαρτήσουν το νησί στη σφαίρα επιρροής των Πελοποννησίων, προέβησαν στο πραξικόπημα.

Δευτερευόντως, θα μπορούσαμε να κάνουμε λόγο και για οικονομικά αίτια. Το μεγάλο χρηματικό πρόστιμο που επιβλήθηκε στους ενόχους για την αποκοπή των χαράκων και η άρνηση του Πειθία για αποπληρωμή του προστίμου κατόπιν διακανονισμού, αποτελούν μία πολύ ισχυρή αιτία προκειμένου η παράταξη των ολιγαρχικών να υιοθετήσει τη λογική της βίαιης σύγκρουσης με τους δημοκρατικούς. Η εξόντωση του Πειθία και η ήττα των δημοκρατικών με βίαιο τρόπο αποτελεί για τους ολιγαρχικούς και ταυτόχρονη απαλλαγή τους από την υποχρέωση της καταβολής του προστίμου.

Το πραξικόπημα των ολιγαρχικών και η κλιμάκωση της βίας που το χαρακτηρίζει αποτελούν την απαρχή του εμφυλίου στην Κέρκυρα. Μετά την εισβολή των ολιγαρχικών στη βουλή και τη μαζική εξόντωση των αντιπάλων τους είναι δεδομένο ότι η απάντηση της αντίπαλης παράταξης θα είναι και αυτή βίαιη. Κατά συνέπεια το πραξικόπημα των ολιγαρχικών ανοίγει τον κύκλο του αίματος και οδηγεί την Κέρκυρα στη μαζική αλληλοσφαγή, με τη συνδρομή πάντοτε των ξένων (Αθηναίων και Πελοποννησίων).

Γ1

- ἔσται
- ὕπαγε
- τούτοις
- ἀποφεύγων
- χαραῖι
- ἰκέτα
- πλῆθει
- τυχεῖν
- πείθοιεν
- λάβωσι

Γ2 α)

- «ὅπως ταξάμενοι ἀποδώσιν»: είναι δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στις μετοχές «ὀφλόντων» και «καθεζομένων».
- «ἐπειδὴ τῷ τε νόμῳ ἐξείργοντο»: είναι δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στα ρήματα «ξυνίσταντο» και «κτείνουσι».

(αρκεί η αναγνώριση του είδους των προτάσεων και του συντακτικού τους ρόλου)

β)

- ἔθελοπρόξενός: είναι κατηγορούμενο στο υποκείμενο «Πειθίας» από το συνδετικό ρήμα «ἦν».
- λέγοντες: είναι επιρρηματική τροπική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο «οἱ ἄνδρες» του ρήματος «ὑπάγουσι».
- τέμνειν: είναι ειδικό απαρέμφατο ως αντικείμενο στη μετοχή «φάσκων».
- τόν Πειθίαν: είναι αντικείμενο του ρήματος «ἐπυνθάνοντο», υποκείμενο του απαρεμφάτου «ἀναπέσειν» και έχουμε ετεροπροσωπία (παράλληλα λειτουργεί και ως υποκείμενο του απαρεμφάτου «μέλλειν»).
- ἐς τὴν βουλήν: είναι εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση προς τόπο στη μετοχή «ἐσελθόντες».
- οἱ δέ: είναι υποκείμενο του ρήματος «κατέφυγον».

Γ3 α)

- ἀποφυγών: πρόσφυγας, φυγόπονος
- ταξάμενοι: διάταξη, νομοταγής
- χρήσασθαι: χρήμα, εύχρηστος
- ἀναπέσειν: πεποίθηση, πιστός
- κτείνουσι: αυτοκτονία, πατροκτόνος

(οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές και φυσικά είναι αρκετή μία μόνο λέξη)

β)

- υπάγουσιν
- τέμνειν/τεμένους
- έπέκειτο
- λαβόντες
- προειστήκει/ στατήρ/ ξυνίσταντο

(όπου υπάρχουν περισσότερες από μία ετυμολογικά συγγενείς λέξεις μέσα από το κείμενο, είναι αναγκαία μόνο η μία).